DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

2. juni 2005 *

I sag C-174/04,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 13. april 2004,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved E. Traversa og C. Loggi, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Den Italienske Republik ved I.M. Braguglia, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

* Processprog: italiensk.

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann (refererende dommer), og dommerne K. Lenaerts, N. Colneric, K. Schiemann og E. Juhász,

generaladvokat: J. Kokott
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 3. marts 2005,

afsagt følgende

Dom

1 I stævningen har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber nedlagt påskud om, at det fastslås, at lovdekret (decreto-legge) nr. 192 af 25. maj 2001 (italiensk lovtidende) (GURI nr. 120 af 25.5.2001, s. 4), ophøjet til lov nr. 301 af 20. juli 2001, om hasteforanstaltninger med henblik på sikring af liberaliserings- og privatise-

ringsprocessen inden for særlige dele af den offentlige sektor (disposizioni urgenti per salvaguardare i processi de liberalizzazione e privatizzazione di specifici settori dei servizi pubblic), hvori der er fastsat bestemmelse om automatisk suspension af stemmeret knyttet til aktiebesiddelser, der overstiger en grænse på 2% af aktiekapitalen i selskaber, der opererer i elektricitets- og gassektoren, er i strid med artikel 56 EF.

Retsforskrifter

Fællesskabsretten

2 Artikel 56, stk. 1, EF har følgende ordlyd:

»Inden for rammerne af bestemmelserne i dette kapitel er alle restriktioner for kapitalbevægelser mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande forbudt.«

3 Bilag I til Rådets direktiv 88/361/EØF af 24. juni 1988 om gennemførelse af traktatens artikel 67 (EFT L 178, s. 5) indeholder en nomenklatur for

kapitalbevægelser omhandlet i direktivets artikel 1. Bilaget opregner bl.a. følgende kapitalbevægelser:

»I. Direkte investeringer [...]

1) etablering eller udvidelse af filialer eller nye virksomheder, som udelukkende tilhører investoren, og fuldstændig overtagelse af bestående virksomheder

2) erhvervelse af kapitalinteresser i nye eller bestående virksomheder med henblik på etablering eller opretholdelse af varige økonomiske forbindelser

[...]«

4 Ifølge de forklarende bemærkninger sidst i bilag I til direktiv 88/361 forstås ved »direkte investeringer«:

»Investeringer af enhver art foretaget af fysiske personer, erhvervs- eller finansieringsvirksomheder, som har til formål at etablere eller opretholde varige og direkte forbindelser mellem investoren og den virksomhedsleder eller den virksomhed, for

hvem disse midler er bestemt med henblik på udøvelse af erhvervsvirksomhed. Dette begreb skal således forstås i videste forstand.

[...]

Kapitalindskud i de af de under punkt I 2 i nomenklaturen nævnte virksomheder, der er oprettet som aktieselskaber, anses som en direkte investering, når den aktiepost, der indehaves af en fysisk person, en anden virksomhed eller enhver anden indehaver, enten i henhold til de for aktieselskaber gældende nationale lovforskrifter eller af andre grunde, giver disse aktionærer mulighed for faktisk deltagelse i selskabets drift eller i kontrollen hermed.

[...]«

5 Nomenklaturen bilagt direktiv 88/361 omhandler ligeledes følgende kapitalbevægelser:

»III. Transaktioner vedrørende værdipapirer, der normalt handles på kapitalmarkedet [...]

[...]

A. Transaktioner vedrørende værdipapirer, der handles på kapitalmarkedet

1) valutaudlændinges erhvervelse af børsnoterede indenlandske værdipapirer [...]

[...]

3) valutaudlændinges erhvervelse af ikke børsnoterede indenlandske værdipapirer [...]

[...]«

National ret

6 Artikel 1, stk. 1 og 2, i lovdekret nr. 192/2001 bestemmer følgende:

»Indtil virkeliggørelsen i Den Europæiske Union af et fuldstændigt åbent marked for konkurrencen i elektricitet-gassektoren, gælder med henblik på at sikre liberaliserings- og privatiseringsprocessen i disse sektorer tildeling eller overførsel af autorisation eller koncession som fastsat i lovdekret nr. 79 af 16. marts 1999 om elektroenergi og nr. 164 af 23. maj 2000 om hjemmemarkedet for naturgas, på de

betingelser, som omhandles i stk. 2 hvad angår juridiske personer, som kontrolleres direkte eller indirekte af staten eller af andre offentlige myndigheder, og som på deres nationale marked har en dominerende stilling og ikke er noteret på de regulerede finansmarkeder, og som direkte eller indirekte, eller ved mellemmænd, herunder på grundlag af et begrænset eller ubegrænset offentligt udbud, erhverver andele over 2% af selskabskapitalen i selskaber, der opererer i de pågældende sektorer, direkte eller ved mellemkomst af selskaber, som de kontrollerer, eller som de er forbundet med. Den samlede grænse på 2% finder anvendelse på den juridiske person selv og på den koncern, den tilhører, eller den juridiske person, selv om den ikke har karakter af selskab, med kontrollerende indflydelse, de kontrollerede selskaber og de selskaber, som undergivet fælles kontrol samt de beslægtede selskaber. Grænsen finder også anvendelse på de juridiske personer, som direkte eller indirekte, herunder ved mellemkomst af kontrollerede eller tilknyttede selskaber, kapitaladministrerende selskaber eller ved mellemmænd, er partere, herunder i relation til tredjemand, i aftaler om udøvelse af stemmeret eller i aftaler eller overenskomster mellem aktionærer.

I tilfælde af overskridelse af den i stk. 1 fastsatte grænse suspenderes, fra tidspunktet for tildeling eller overførsel af autorisation eller koncession, den stemmeret, der er knyttet til aktiebesiddelse over grænsen, og der tages ikke hensyn hertil ved beregningen af det beslutningsdygtige flertal i beslutningstagende forsamlinger. Retten til erhvervelse eller tidsbegrænset eller udsat aktietegning kan heller ikke udøves.«

Den administrative procedure

7 Ved skrivelse af 23. oktober 2002 meddelte Kommissionen den italiensk regering, at den fandt, at lovdekret nr. 192/2001 med bestemmelsen om, at der for virksomheder i elektricitets- og gassektoren gjaldt en regel om suspension af stemmeret knyttet til

andele over 2%, når andelene er erhvervet af offentlige virksomheder, var i strid med traktatens regler om frie kapitalbevægelser. Den opfordrede derfor regeringen til at fremsætte sine bemærkninger inden udløbet på en frist på to måneder.

8 Heroverfor har den italienske regering svaret, at lovdekret nr. 192/2001 vel udgør en hindring for de frie kapitalbevægelser, men det er dog det eneste egnede middel til at beskytte det italienske marked mod investeringsformer, som ikke overholder kriterierne for den frie konkurrence.

9 Kommissionen fandt ikke disse argumenter tilstrækkelige til at begrunde en sådan ordning, hvorfor de den 11. juni 2003 fremsatte en begrundet udtalelse, som Italien skulle efterkomme inden to måneder.

10 Da den italienske regering ikke besvarede åbningsskrivelsen, besluttede Kommissionen at anlægge denne sag ved Domstolen.

Om traktatbruddet

Parternes argumenter

11 Kommissionen har henvist til Domstolens domme af 4. juni 2002, sag C-367/98, Kommissionen mod Portugal, Sml. I, s. 4731, sag C-483/99, Kommissionen mod

Frankrig, Sml. I, s. 4781, sag C-503/99, Kommissionen mod Belgien, Sml. I, s. 4809, og af 13. maj 2003, sag C-463/00, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 4581, og sag C-98/01, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. I, s. 4641, og gjort gældende, at lovdekret nr. 192/100 indfører en differentieret og restriktiv behandling af de investeringer, som foretages af en særlig gruppe investorer, hvorfor den er til hinder for de frie kapitalbevægelser i Fællesskabet. Bestemmelserne afskrækker navnlig enhver offentlig virksomhed i en anden medlemsstat, som potentielt er interesseret i at erhverve en andel i de selskaber, der opererer i elektricitets- og gassektoren, for den vil ikke få mulighed for at deltage i de pågældende selskabers afgørelser, som den ønsker, og udøve indflydelse på deres ledelse.

12 Ifølge Kommissionen indeholder artikel 56 EF ingen sondring mellem diskriminerende foranstaltninger og neutrale foranstaltninger, hverken mellem offentlige virksomheder eller mellem private virksomheder. Selv om artiklen ikke indeholder en definition af begrebet »kapitalbevægelser«, falder en direkte grænseoverskridende investering ind under begrebet i overensstemmelse med den nomenklatur, der findes som bilag til direktiv 88/361. Den ovennævnte investeringsform er navnlig karakteriseret af muligheden for effektivt at deltage i ledelsen af et selskab og i kontrollen af dette. Erhvervelse af andele samt den fulde udøvelse af stemmeret, der er knyttet til nævnte andele, er således omfattet af begrebet »kapitalbevægelser«.

13 Den italienske regering har påstået sig frifundet.

14 Ifølge den italienske regering indfører lovdekret nr. 192/2001 ingen forskelsbehandling. Det vedrører erhvervelser foretaget af nationale og offentlige virksomheder på samme måde som erhvervelse foretaget af offentlige virksomheder i andre medlemsstater.

15 Endvidere påvirker en begrænset stemmeret ikke altid de frie kapitalbevægelser. Den italienske regering påberåber sig eksempelvis artikel 85-97 i Europa-Parlamentets og

Rådets direktiv 2001/34/EF af 28. maj 2001 vedrørende betingelserne for værdipapirers optagelse til officiel notering på en fondsbørs samt oplysninger, der skal offentliggøres om disse værdipapirer (EFT L 184, s. 1), og artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF af 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om ændring af Rådets direktiv 85/611/EØF og 93/6/EØF samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 93/22/EØF (EUT L 145, s. 1), som direkte gennemførte artikel 56 EF. Disse bestemmelser, som også tillader en begrænset stemmeret for at undgå, at en simpel kapitalinvestering ændres til en effektiv mulighed for kontrol og ledelse af et selskab, er ikke i sig selv uforenelig med princippet de frie kapitalbevægelser.

16 Lovdekret nr. 192/2001 er i overensstemmelse med de frie kapitalbevægelser, i første række på grund af, at de tager sigte på de fællesskabsmål, der formuleres i Kommissionens meddelelse af 13. marts 2001 om virkeliggørelsen af det indre marked for energi (KOM(2001) 125 endelig), navnlig målet om at begrænse den konkurrencestridige indflydelse, som offentlige virksomheder med monopolstilling, der tager kontrol over virksomheder i elektricitets- og gassektoren, kan udøve på de tilsvarende markeder.

17 Videre anfører regeringen, at åbningen af medlemsstaternes markeder i sektorerne for elektricitet og gas er skredet betragteligt frem i løbet af de sidste år som følge af fællesskabsbestemmelserne, navnlig Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/92 af 19. december 1996 om fælles regler for det indre marked for elektricitet (EFT 1997 L 27, s. 20) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/30/EF af 22. juni 1998 om fælles regler for det indre marked for naturgas (EFT L 204, s. 1).

18 Imidlertid har gennemførelsen af de nævnte direktiver i medlemsstaternes nationale ret medført en asymmetrisk åbning af de forskellige nationale markeder. Visse

medlemsstater har valgt at åbne deres markeder mere, end hvad der var fastsat i direktiverne, andre har begrænset sig til at åbne deres marked ved strengt at følge direktivernes retningslinjer. Foranstaltningerne på fællesskabsplan for at afhjælpe denne mangel på balance har dog vist sig utilstrækkelige. Det påhviler derfor ikke blot EF-institutionerne, men også medlemsstaterne at bekæmpe de eksisterende asymmetriske forhold i konkurrencestrukturen i det pågældende marked og de konkurrenceforvridninger, som kunne opstå som følge af eventuelt misbrug.

19 Således var lovdekret nr. 192/2001 det eneste instrument, som har gjort det muligt at undgå, at det italienske marked gøres til genstand for konkurrencestridige spekulative angreb fra offentlige enheder i samme sektor i andre medlemsstater, som er begunstiget ved deres nationale regler.

20 Problemet i denne sag er forskelligt fra det problem, som omhandles i de nævnte domme i sagerne Kommissionen mod Portugal, Kommissionen mod Frankrig, Kommissionen mod Belgien, Kommissionen mod Spanien og Kommissionen mod Det Forenede Kongerige. I disse sager toges der ved de omtvistede nationale foranstaltninger hver gang sigte på at bevare statens indflydelse og at hindre liberaliseringen. Derimod tager lovdekret nr. 192/2001 — for så vidt som det alene har de offentlige virksomheder som adressat — sigte på at udelukke statslig indflydelse. Følgelig kan det kriterium, som lægges til grund i de nævnte sager, ikke overføres til denne sag.

21 Endvidere har lovdekret nr. 192/2001 alene midlertidig karakter. Det finder kun anvendelse indtil gennemførelsen af et indre marked, som er fuldstændigt liberaliseret i gas- og elektricitetssektoren.

22 Endelig begrænser dekretet sig til foranstaltninger, som er strengt nødvendige og forholdsmæssige, da det alene tager sigte på de offentlige virksomheder med en dominerende stilling på deres nationale marked.

23 Kommissionen finder samtlige disse argumenter irrelevante.

24 Medlemsstaterne må ikke trænge sig ind på Fællesskabets kompetence på området. Det påhviler ikke medlemsstaternes regeringer, men Kommissionen i sin egenskab af traktaternes vogter at påse, at de pågældende fællesskabsbestemmelser gennemføres korrekt og at modsætte sig eventuelle tilsidesættelser af den frie konkurrence. Ensidige foranstaltninger, som er vedtaget af visse medlemsstater under dække af at ville undgå fordrejninger på deres egne markeder, indfører tværtimod sådanne fordrejninger på hele fællesskabsmarkedet, hvilket er uacceptabelt. De i sagen omhandlede nationale foranstaltninger frembyder en strengt protektionistisk karakter.

25 Endvidere kandet ikke hævdes, at der ikke foreligger tilstrækkelige fællesskabsbestemmelser. Fællesskabsbestemmelserne blev endda for nylig styrket ved en række foranstaltninger, navnlig Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/54/EF af 26. juni 2003 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ophævelse af direktiv 96/92/EF (EUT L 176, s. 37) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/55/EF af 26. juni 2003 om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 98/30/EF (EUT L 176, s. 57).

Domstolens bemærkninger

26 Det skal indledningsvis bemærkes, at artikel 56, stk. 1, EF iværksætter de frie kapitalbevægelser mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande. Bestemmelsen fastsætter i dette øjemed, at inden for rammerne af bestemmelserne i traktatens kapitel vedrørende »Kapital og betalinger« er alle restriktioner for kapitalbevægelser mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande forbudt.

27 Traktaten definerer ikke begreberne kapitalbevægelser og betalingsbevægelser, men direktiv 88/361 med den hertil knyttede nomenklatur har en vejledende værdi ved definitionen af begrebet kapitalbevægelser (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, præmis 39, og dom af 16.3.1999, sag C-222/97, Trummer og Mayer, Sml. I, s. 1661, præmis 20 og 21).

28 Af punkt I og III i nomenklaturen i bilag I til direktiv 88/361 og af de forklarende bemærkninger i bilaget fremgår det, at direkte investeringer ved erhvervelse af kapitalinteresser i en virksomhed i form af aktier samt erhvervelse af værdipapirer, der handles på kapitalmarkedet, udgør kapitalbevægelser i artikel 56 EF's forstand. Ifølge de forklarende bemærkninger er navnlig direkte investeringer karakteriseret ved muligheden for faktisk deltagelse i et selskabs drift og i kontrollen hermed.

29 I lyset af disse betragtninger skal det undersøges, om lovdekret nr. 192/2001, som indfører automatisk suspension af stemmeret knyttet til andele over 2% af selskabskapitalen i de virksomheder, som opererer i elektricitets- og gassektoren, når andelene er erhvervet af offentlige virksomheder med dominerende stilling, der

ikke noteres på regulerede finansmarkeder, udgør en hindring for kapitalbevægelserne mellem medlemsstaterne.

30 I den forbindelse må det fastslås, at suspensionen af stemmeretten som indført ved nævnte dekret for en gruppe af de omhandlede offentlige virksomheder udelukker en effektiv deltagelse i ledelsen og kontrollen af de italienske virksomheder, der opererer på elektricitets- og gasmarkedet. Eftersom det mål, der søges opnået ved lovdekret nr. 192/2001, er at undgå »konkurrencestridige angreb fra offentlige virksomheder, der opererer i samme sektor i andre medlemsstater«, afholdes navnlig offentlige virksomheder etableret i andre medlemsstater fra at erhverve aktier i de italienske virksomheder, der opererer i energisektoren.

31 Heraf følger, at suspensionen af stemmeret som indført ved lovdekret nr. 192/2001 udgør en begrænsning af de frie kapitalbevægelser, hvilket principielt er forbudt ved artikel 56 EF.

32 Denne antagelse ændres ikke af det forhold, at de pågældende bestemmelser kun retter sig til en gruppe af offentlige virksomheder, som på deres nationale marked indtager en dominerende stilling. Traktatens regler vedrørende frie kapitalbevægelser indeholder nemlig ingen sondring mellem private virksomheder og offentlige virksomheder, og ej heller nogen sondring mellem virksomheder med dominerende stilling og virksomheder uden en sådan stilling.

33 Desuden kan der ikke lægges vægt på det af den italienske regering hævdede om, at eftersom bestemmelserne i direktiv 2004/39 — som under visse betingelser tillader

en begrænsning af stemmeretten knyttet til visse aktier — er forenelige med traktatens bestemmelser om frie kapitalbevægelser, gælder det samme for i modsætning til lovdekret nr. 192/2001. Dette direktiv, som er blevet vedtaget på området for etableringsfriheden og ikke, modsat den italienske regerings opfattelse, med henblik på artikel 56 EF, befinder sig i en anden og mere specifik sammenhæng, nemlig accept af værdipapirer til officiel notering. Begrænsningen af stemmeret gælder ifølge de nævnte regler kun som en sanktion for manglende overholdelse af lovbestemmelserne. De nævnte begrænsninger vil ifølge deres karakter, i modsætning til lovdekret nr. 192/2001, ikke kunne afholde virksomhederne i andre medlemsstater fra at foretage investeringer i visse nationale virksomheder. Hvad angår artikel 85-97 i direktiv 2001/34 indfører disse alene meddelelsespligter ved erhvervelse og overdragelse af en væsentlig andel i et børsnoteret selskab samt en pligt for medlemslandene til at fastsætte egnede sanktioner i tilfælde af manglende overholdelse af de nævnte forpligtelser. De foranstaltninger, som medlemsstaterne har vedtaget i den henseende, er uden betydning i nærværende sags sammenhæng.

34 Der skal yderligere tages stilling til spørgsmålet, om begrænsningen af de frie kapitalbevægelser kan være begrundet i medfør af traktatens regler.

35 Herved skal det påpeges, at de frie kapitalbevægelser som et grundlæggende princip i traktaten kun kan begrænses ved en national ordning, der er begrundet i de i artikel 58, stk. 1, EF nævnte hensyn, eller i tvingende almene hensyn. For at være begrundet, må de nationale bestemmelser desuden udgøre et passende middel til at sikre gennemførelsen af det tilstræbte mål, og for at opfylde kriteriet om proportionalitet ikke gå videre end nødvendigt for at nå dette mål (jf. dom af 4.6.2002, sag C-503/99, Kommissionen mod Belgien, Sml. I, s. 4809, præmis 45, og af 7.9.2004, sag C-319/02, Manninen, Sml. I, s. 7498, præmis 29).

36 Den italienske regering har gjort gældende, at Italiens energimarkeder er blevet åbnet for konkurrence i medfør af processen med liberalisering og privatisering. Den omtvistede lovgivning tager sigte på at bevare sunde og lige konkurrencevilkår på markederne. Lovgivningen gør det muligt at undgå, at det italienske marked med udsigt til en effektiv liberalisering af energisektoren i Europa, gøres til genstand for konkurrencestridige angreb fra offentlige virksomheder, som opererer i samme sektor i andre medlemsstater, og som begunstiges af nationale bestemmelser, der tidligere placerede dem i en privilegeret position. Erhvervelse af kontrol med virksomheder, som opererer på det italienske elektricitets- og gasmarked fra sådanne offentlige virksomheders side, kan tilintetgøre de italienske myndigheders bestræbelser på at åbne energisektoren for konkurrencen.

37 Hertil bemærkes, at interessen i at styrke konkurrencestrukturen generelt på det pågældende marked ikke, som Domstolen allerede har fastslået, gyldigt kan begrunde begrænsninger af de frie kapitalbevægelser (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Portugal, præmis 52).

38 Under alle omstændigheder skal bestemmelserne i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 af 20. januar 2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (EUT L 24, s. 1) finde anvendelse. Det skal herved påpeges, at de omtvistede nationale bestemmelser kun finder anvendelse på offentlige virksomheder, som allerede indtager en dominerende stilling på deres nationale marked. I henhold til artikel 2, stk. 3, i forordning nr. 139/2004 har Kommissionen imidlertid forbudt sammenslutninger på fællesskabsplan, som betydeligt hindrer en effektiv konkurrence på fællesmarkedet eller en væsentlig del heraf »navnlig som følge af [...] styrkelsen af en dominerende stilling«, der allerede består.

39 Den italienske regering har tillige henvist til nødvendigheden af at sikre energiforsyningen på det italienske område.

40 Selv om nødvendigheden af at sikre energiforsyningen under visse betingelser kan begrunde begrænsninger af traktatens grundlæggende friheder (jf. dom af 10.7.1984, sag 72/83, Campus Oil m.fl., Sml. s. 2727, præmis 34 og 35, og dommen i sagen Kommissionen mod Belgien, præmis 46), har den italienske regering ikke godtgjort, hvorledes begrænsningen af stemmeretten, som kun er rettet til en præcis gruppe offentlige virksomheder, er absolut nødvendig for at nå det pågældende mål. Navnlig forklarer regeringen ikke, hvorfor det er nødvendigt, at aktierne i de virksomheder, som opererer i Italiens energisektor, skal ejes af private aktionærer eller af offentlige aktionærer noteret på de regulerede finansmarkeder, for at de pågældende virksomheder kan sikre en tilstrækkelig og uafbrudt forsyning af elektricitet og gas på det italienske marked.

41 Heraf følger, at den italienske regering ikke har godtgjort, at de pågældende bestemmelser er absolut nødvendige for at sikre energiforsyningen i indlandet.

42 Det må således fastslås, at Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser efter artikel 56 EF ved at opretholde bestemmelser, som indfører automatisk suspension af stemmeret knyttet til andele over 2% af selskabskapitalen i virksomheder, der opererer i elektricitets- og gassektoren, når andelene er erhvervet af offentlige virksomheder, som ikke er noteret på de regulerede finansmarkeder, og som på deres nationale marked indtager en dominerende stilling.

Sagens omkostninger

43 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Den Italienske Republik tilpligtes at betale sagens omkostninger, bør det pålægges den at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Første Afdeling):

1) **Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser efter artikel 56 EF, da den har opretholdt bestemmelser, som indfører en automatisk suspension af stemmeret knyttet til andele over 2% af selskabskapitalen i virksomheder, der opererer i elektricitets- og gassektoren, når andelene er erhvervet af offentlige virksomheder, som ikke er noteret på de regulerede finansmarkeder, og som på deres nationale marked indtager en dominerende stilling.**

2) **Den Italienske Republik betaler sagens omkostninger.**

Underskrifter